

"Olimpiya dünyası" şahmat bəstəçiliyi üzrə növbəti beynəlxalq yarışlarını yekunlaşdırdı

İlkin təltif

"Olimpiya dünyası" 2010 (#3 - Üçgedişli)

Hakim: Araz Alməmmədov (Qəbələ, Azərbaycan)

Araz Alməmmədov: "Ölkəmizin tanınmış idman qəzetində şahmat bəstəçiliyi yarışlarının keçirilməsi sevindirici haldır. Bu ilk növbədə yerli gənc tərtibçilərin tapılmasına və yetişdirilməsinə kömək edir. Fərsətdən istifadə edib yarışın bütün qaliblərini təbrik edirəm!"

Beynəlxalq yarışda 6 ölkədən 14 nəfərin 23 üçgedişli məsələsi iştirak edirdi: **Azərbaycan** (Samir Kərimov, Kənan Vəlixanov, Vidadi Zamanov), **ABŞ** (Rauf Ələvsətzadə), **Rusiya** (Aleksandr Sığurov, Mixail Kostlev, Aleksandr Melniçuk, Evgeniy Fomiçev, Aleksandr Niko-

liçev, Aleksey Şafərost), **İsrail** (Arieh Grinblat, Leonid Makaronez), **Almaniya** (Dieter Müller), **Fransa** (Abdelaziz Onkoud). 12 məsələ təltifə seçilib.

461. Mixail Kostlev, Aleksandr Melniçuk (Rusiya)

1.Txh7? e3 2.f4+ gf4 3.Th5#. 1...Fxb7 2.Ad4 - 3.Ac6#, 1...Ff7 2.Txf7 - 3.Fxf6# 1...Fxc6! 1.f4+? gf4 2.Ad4-3.Ac6# 1...ef3 (ep-keçiddə vurma)!. 1.g3? (a) - 2.Ad4 - 3.Ac6# 1...h6 2. (töhlükə keçir) 1...Fxc6 2.Te7 (B) - 3.Txc6#, 1...Ff7 2.Txf7 - 3.Fxf6# 1...h5! Həlli: **1.Te7!** zz (B) Fxc6 2.g3 (A) - 3.Txc6#, 1...e3 2.Af4+ Şxf4 3.g3#, 2...Ff6 3.Ad3#, 1...h6 (h5) 2.Af8+ Fe6 (Şf4) 3.Ag6#, 1...Ff7 2.Txf7 - 3.Fxf6#. Atop batareyasının qurulması və oyunu. Ağların g3 gedişi 1-ci, 2-ci və 3-cüdür, Boqdanov mövzusu. Yanlış izlərin tokzibi müdafiəyə keçir. 1...e3 və 1...h6 gedişlərinə oyunun dəyişməsi. Oyunun AB-BA prinsipi görə seçimi.

542. Abdelaziz Onkoud (Fransa) 1...Txg3 2.e4+ Şf4 3.Ad5#, 2...Fxc4, Axc4 3.Vxc4#. 1.e4+? Axc4+, 1.Fc2+? e4!, 1.Ad1? [2.Ac3+ Vxc3 3.Fe6#] 1...Txg3!. Həlli: **1.Ad5!** [2.Ac3+ Vxc3 3.Fc6#], 1...Ad1 2.Fc2+ (2.e4+) 2...e4 3.Fxc4#, 1...Fxd5 2.e4+ (2.Fc2+?) 2...Fxc4 3.Vxc4#, 1...Txg3 2.e4+ Fxc4, Axc4 3.Vxc4#.

Müəllifə görə məsələ üçgedişli Barulin mövzusunun (Xanamı tutan ağ fiqurun oyunundan konar edilməsi, hansından ki, töhlükənin hətəyə keçirilməsi zamanı digər ağ fiqur yayındırılır) ilk nümunəsidir. Məsələ bazasında (www.yacpdb.org) belə yarımablağlama ilə məsələyə rast gəlmədik. Ancaq heyif

ki, bu məsələdə Barulin mövzusu yoxdur, həmçinin bu üçgedişli mövzusu deyil.

527. Kənan Vəlixanov (İmişli, Azərbaycan)

1.Vxg7? d5! Həlli: **1.e5!** [2.Va8+ d5 3.cxd6 e.p.#, 2...Şd4 3.Va4#], 1...d6 2.cxd6 - 3.Va8#, 1...d5 2.cxd6 e.p.- 3.Va8#, 1...Şd4 2.Va8 [3.Va4#] e4 3.Va1#. Gözəl birinci gediş və yanlış iz məsələyə xüsusi yaraşır verir.

517. Rauf Ələvsətzadə (ABŞ)

1.Fd2! (2.e4+ de (e.p-keçiddə vurma) 3.e4#), 1...Fe5 2.Fc4+ Şe4 3.Ac5#, 1...Vc5 2.Af4+ Şe5 3.b4#. İngiltərə Qrimşousu (əlavə 1...Axc6 2.Txf5+ Fe5 3.Txc5x, 1...Axc6 2.e4+ Vxc4 3.Fc4#).

554. Aleksey Şafərost (Ufa / Başqırdıstan, Rusiya)

1.Fe8! Zz Af6 2.Fb7+ Şe6 3.Ag5#, 1...Ag5 2.Şd7 - 3.Fb7#, 1...Af8 2.Ag5 (3.Fb7#) Ac6+ 3.Fxc6#. Suqşvanq mövqeyində qara atın gedişlərində töcridin, patın və töhlükənin sintezi ilə sadə qurulmuş məsələ. 90 yaşlı 2-ci dünya müharibəsi veteranının uğuru!

489. Dieter Müller (Almaniya)

1.Fc6! (2.e8A+! Txe8 3.feA#), 1...Tb8 2.Fa3+ Tb4 3.Ab5# (3...Txb5?), 1...Txc7 2.Ff4+ Te5 3.Ac4# (3...Txc4?). Qara toplanın müdafiəsində püsədə olan ağ filin iştirakı ilə toplanın bağlanması.

482. Arieh Grinblat (İsrail)

1.Fxf7? (2.Ab8+ Şb4 3.Ac6#) 1...Ad4! 1.Vc8? [2.Ac7+ Şb4 3.Ad5#], 1...Af4 2.Vc6 Fb4+ 3.Ac5# 1...Ac3!. Həlli: **1.Vf1!** [2.Vxc2 Fb4 3.Ac5#], 1...Ad4 2.Ac7+ Şb4 3.Ad5#, 1...Ac3 2.Ab8+ Şb4 3.Ac6#. Sakit giriş gedişi və iki atın ikinci gediş seçimi ilə maraqlı məsələ.

555. Aleksandr Nikoliçev (Rusiya) Araz Alməmmədovun versiyası.

1.Td8 zz 1...Şd3 2.Txf3 Şxc4 3.Fxc6#, 2...Şe4 3.Fxc6#, 1...Şf4 2.Fc3+ Şe4 3.Fxc6#, 2...Şxg4 3.Fxc6#, 1...bc 2.Fc3 ~ 3.Fxc6#. Gözəl ilk gedişlə batareyaya yaranır ki, bu da ağlara "d" şahı xətini nəzarət etməyə kömək edir. "h3" topun və "b8" atın oyunda zəif iştirakı diqqətə cəlb edir. Müəllif tərəfindən "h2" ağ, "b3" və "g6" xanasına qoyulan qara piyadalar artıqdır, onları götürmək olar.

509. Leonid Makaronez (İsrail)

1.Axg3! (2.Fe6+ Cf4 3.Vf2#), 1...Fxc4 2.Fxc2+ Cf4 (2...Cxd6 3.Vc5#) 3.Vc3#, 1...hxg3 2.Ff3+ Cf4 (2...Cxd6 3.Vc5#) 3.Tf5#, 1...Cxd6 2.Af5+ Ce5 3.Vxc7#, 1...Cf4 2.Vf2+ Cxg4 3.Fc6#; 1...cxd3 2.Fc6+ Cf4 (2...Cxd6 3.Vc5#) 3.Vf2#; 1...Vd4 2.Vxd4+. Son variantda mat gedişində dualar olduğu üçün ona daha yüksək yer vermək olmur.

461.M.Kostlev, A.Melniçuk (Rusiya) Mükafat

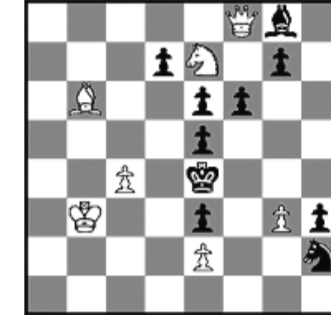
#3 (3 gedişə mat)

542. Abdelaziz Onkoud (Fransa) 1-ci fəxri rəy

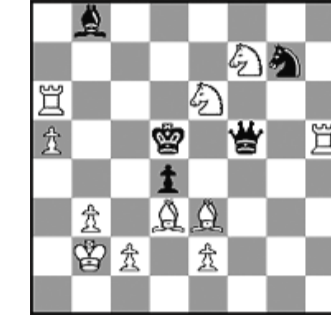
#3 (3 gedişə mat)

527. Kənan Vəlixanov (Azərbaycan) 2-ci fəxri rəy

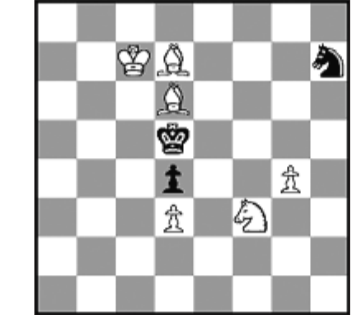
#3 (3 gedişə mat)

517. Rauf Ələvsətzadə (ABŞ) 3-cü fəxri rəy

#3 (3 gedişə mat)

554. Aleksey Şafərost (Rusiya) 4-cü fəxri rəy

#3 (3 gedişə mat)

528. Evgeniy Fomiçev (Rusiya)

1...d4 2.Ta3+! ba3 3.Vc4#. **1.Vxd5!** (tematik vuruşdur) zz 1...F~ 2.Ta3+! (Ruxlis) ba3 3.Vc4#, 1...Fd3! 2.Txd3! d6 3.Vc6#, 2...b3 3.Vxb3#, 1...d6 2.Tb2! (tokrar zz) b3 3.Vxb3#. Müasir çex məsələsi: qara korreksiya, Ruxliso görə oyunun dəyişməsi və dörd düzgün mat. Meredit. Ancaq heyif ki, məsələnin qismən soləfi var www.yacpdb.org/?id=271217 Angel Zlatanov (Kb2/Ka6), Şaxmatı v SSSR 1968. Bütün matlar üst-üstə düşür, həmçinin soləfdə taktika daha çoxdur, müəllifdə isə bu minimuma endirilib.

467. Rauf Ələvsətzadə (ABŞ), Aleksandr Sığurov (Rusiya)

a) 1.Ab7! zz 1...Şa8 2.Şxc7 Şa7 3.Va1#, 1...Şa7 2.Vxc8 Şa6 3.Va8#. b) 1.Fb1! zz 1...cb 2.Şxb6 Şa8 3.Vxc8#. c) 1.Ab6! (2.Vxc8+), 1...cxb6 2.Şxb6 Şa8 3.Vxc8#. d) 1.Fb7! zz 1...Şa7 2.Va1+ Şb8 3.Va8#. Forsberq okizləri.

489. Dieter Müller (Almaniya) 1-ci tarixnamə

#3 (3 gedişə mat)

482. Arieh Grinblat (İsrail) 2-ci tarixnamə

#3 (3 gedişə mat)

555. Aleksandr Nikoliçev (Rusiya) 3-cü tarixnamə

#3 (3 gedişə mat)

509. Leonid Makaronez (İsrail) 4-cü tarixnamə

#3 (3 gedişə mat)

516. Vidadi Zamanov (Azərbaycan)

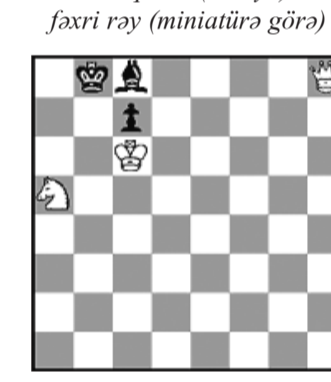
1...b6 2.Va8+ Şb5 3.Va4#. 1.Vc8? Şa5 2.Vc5+ Şa6, b6 3.Ac7#, Va7# 1...Şa7! 1.Ac5+? (A) Şa7 2.Vc7 (B) Şa8 3.Vxb7# 1...Şb5! Həlli: **1.Vc7!** (B) zz b6 2.Şb4 b5 3.Ac5#, 1...Şb5 2.Vc5+ Şa6 3.Ac7#, 1...Şa7 2.Ac5 (A) Şa8 3.Vxb7#. Cırtan məsələdə oyunun sadə və sərbəst dəyişməsi. Məsələdə tökbirlər müdafiəyə keçir. Ac5 gedişi 1-ci, 2-ci və 3-cü olur - Boqdanov mövzusu.

528. Evgeniy Fomiçev (Rusiya) xüsusi tarixnamə

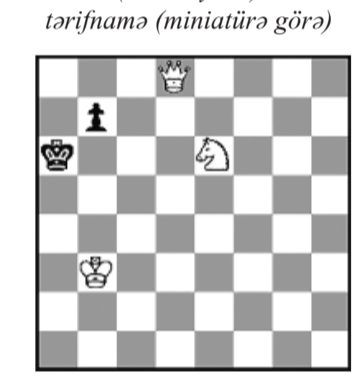
#3 (3 gedişə mat)

467. R.Ələvsətzadə (ABŞ), A.Sığurov (Rusiya) fəxri rəy (miniaturə görə)

#3 b) Aa5=Fa5, c) Aa5>a8, c=d) Aa8=Fa8

516. Vidadi Zamanov (Azərbaycan) tarixnamə (miniaturə görə)

#3 (3 gedişə mat)

İlkin təltif

"Olimpiya dünyası" 2010 (N# - Çoxgedişli)

Hakim: Ferad Kakabadze (Batumi, Gürcüstan)

Ferad Kakabadze: "Qonşu və dost ölkənin mötəbər idman qəzetində məna hakimiyyətini verdiyi üçün sizə təşəkkürümü bildirirəm. Sevindirici haldır ki, 2004-cü ildən fəaliyyət göstərən şahmat bəstəçiliyi gənşən illərlə tərtib yarışlarının səviyyəsini artırır. Ən əsası isə odur ki, bu yarışların təltif operativ olaraq dərc olunur. Yarışın səviyyəsi pis deyil, yadda qalan əsərlər var: bunlar mükafat qazanan məsələlərdir! Digər əsərlərə gəldikdə isə, sözsüz ki, onların bir çoxu yaşamaq hüququna malikdir. Ancaq heyif ki, təltif üçün zəifdir, həm texniki cəhətdən, həm də təəssümünə görə. Bu ilkin təltifdir, məhz buna görə yerlərin bölünməsi dəyişə bilər. Beləliklə, mən yarış məsələlərini aşağıdakı kimi yerləşdirdim".

Beynəlxalq yarışda 7 ölkədən 15 nəfərin 23 çoxgedişli məsələsi iştirak edirdi: **Azərbaycan** (Vidadi Zamanov, İlham Əliyev, Araz Alməmmədov), **ABŞ** (Rauf Ələvsətzadə), **Almaniya** (Dieter Müller), **İsrail** (Leonid Makaronez, Arieh Grinblat, Leonid Lyubashevsky), **Rusiya** (Mixail Kostlev, Aleksandr Melniçuk, Evgeniy Fomiçev, Aleksandr Sığurov, Valeriy Smirnov), **Fransa** (Abdelaziz Onkoud), **Slovakiya** (Oto Mihalco). 9 məsələ təltifə seçilib.

484. Arieh Grinblat (İsrail)

1.Tb5! [2.Af3+ Şe4 3.Tb4+ Ac4 4.Ag5#], 1...Ff6 2.Fc3+ Şe5 3.Ac4+ Axc4 4.Ff4#, 1...fxg4 2.Tb4+ Şe5 3.Ac4+ Axc4 4.Tb5#. Tam məsələdir! Üç variantda bütün ağ daşların ilkin mövqeyinə mat gedişində geri dönməsi mövzusu işlənib. Və nə vacibdir: ağların bütün oyunu "stülh" xarakteri daşıyır, qaraların heç bir fiquru ağlar tərəfindən möhv edilməyib! Məsələnin belə tərtibinə yanaşmanı yalnız alqışlamaq olar. Müəllifi bu nailiyyətə töbrik edirəm!

492. Leonid Lyubashevsky, Leonid Makaronez (İsrail)

1.cxd3! (töhlükə 2.d4+ Vxd4 3.cxd4+ Şf5 4.Vg5#), 1...Td2 2.Tg5+ Şf4 3.Vf6+ Şe3 4.Tg3#, 1...Fxb6 2.Ve7+ Şxd5 3.Tg5+ Şe6 4.b5#, 1...Th5 2.Te4+ Şf5 3.Vf8+ Şg5 4.Vf4#, (1...cxd3 2.Ve8+ Şxd5 3.e4+ Şd6 4.Fc5#, 3...Fxc4 4.Vd7#).

Üç variantda xanamın uzaq töcrindən ustahqla istifadə edilib. Heyif ki, ağ fil variantların heç birində iştirak etmir. Bu mənim fikrimə məsələnin çatışmazlığıdır. Ancaq ideyanı başqa cür həyata keçirmək imkanı olmayıbsa, ona haqq qazandırmaq olar. Müəllifləri öla işlə töbrik edirəm!

484. Arieh Grinblat (İsrail) 1-2-ci Mükafat

#4 (4 gedişə mat)

492.L.Lyubashevsky, L.Makaronez (İsrail) 1-2-ci Mükafat

#4 (4 gedişə mat)

529. Evgeniy Fomiçev (Rusiya) Xüsusi mükafat

#4 (4 gedişə mat)

472. Abdelaziz Onkoud (Fransa) 1-ci fəxri rəy

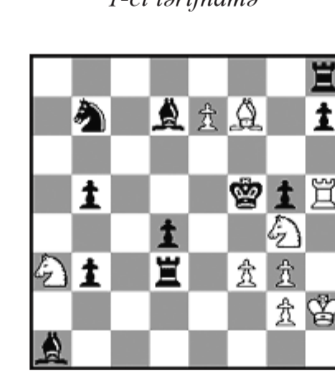
#6 (6 gedişə mat)

543. E.Fomiçev, A.Sığurov (Rusiya) 2-ci fəxri rəy

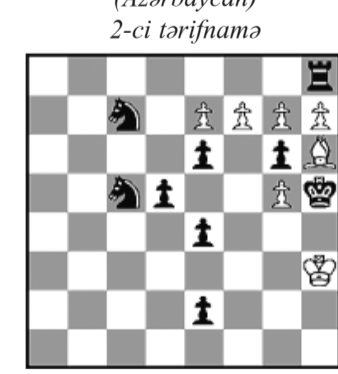
#4 (4 gedişə mat)

510. Oto Mihalco (Slovakiya) 1-ci tarixnamə

#6 (6 gedişə mat)

493.İ.Əliyev, A.Alməmmədov (Azərbaycan) 2-ci tarixnamə

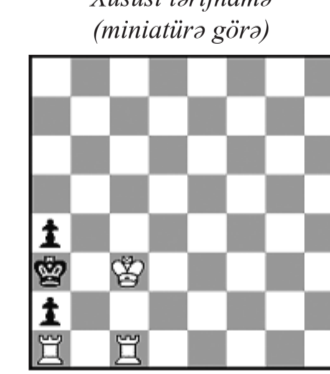
#5 (5 gedişə mat)

556.M.Kostlev, A.Melniçuk (Rusiya) 3-cü tarixnamə

#4 (4 gedişə mat)

485. Rauf Ələvsətzadə (ABŞ) Xüsusi tarixnamə (miniaturə görə)

#5 (5 gedişə mat)

edilmiş oyunu görürəm. Həmçinin, heyif ki, oyun bir az simmetrik xarakter daşıyır. Sonra, c2 xanasında olan ağ at passivdir və yalnız olavə variantda iştirak edir. Məlumdur ki, bu miniaturə deyil, ancaq bununla yanaşı hər bir bəstəçi ona çalışmalıdır ki, bütün fiqurlar imkan daxilində heç olmasa osas variantların birində iştirak etsin. Bu mənim fikrimdir.

556. Mixail Kostlev, Aleksandr Melniçuk (Rusiya)

1.Ac3? Vg1+ 2.Şxg1 Af4 3.Tf4+ Txf4 4.Vxf4#; 1...Vh1#! Həlli: **1.Fe7!** (2.Te6+! de6 3.Vxc6#; 2.Vc5+ d5, Fd5 3.Te6, Vxd5#), 1...Ad4 2.Vc5+ d5 3.Vxd4+! Vxd4 4.Te6#, 1...Axg7 2.Ff6+! Txf6 3.Tg5+ Tf5 4.Vf4#, 1...Fc6 2.Te4+! Fxc4 3.Vc5+ d5, Fd5 4.Te6, Vxd5#. Variantların hər birində ağların fiqurlarından biri qurban verilir. Düzüdü, qurbanlar bir az kobud xarakter daşıyır. İkinci variant pis deyil. Öncə qara top yayındırılır 2...Txf6, sonra o öncəki xanaya cəlb edilir ki, burada bağlama ilə mat alsın 4.Vf4#. Qaraların gedişi ilə bağlı olan üçüncü variant 1...Fc6, 2.Te4+ töhlükənin yox, 2.Te6# gedişinin qarşısını alır. Həm də, 1.Fc7 gedişindən sonra iki yox üç töhlükə (2.Te6+, 2.Vc5+, 2.Te4+) yaranır ki, onlardan da ikisi qısa töhlükədir. Məsələdə düşünün tərtibi yoxdur.

485. Rauf Ələvsətzadə (ABŞ)

1.Şe4! Şb2 2.Şb4 a3 3.Td1! Şe2 4.Şxa3 Şe3 5.Ta1#. Rəvno mövzusu, eyni tipli fiqurların yerləşməsi.

Hər iki yarış üzrə iradlar bir ay ərzində qəbul edilir.

İ.Əliyev (Sumqayıt)

493. İlham Əliyev, Araz Alməmmədov (Sumqayıt / Qəbələ, Azərbaycan)

1.g8A! Txg8 2.hxg8A! Ad7 3.e8A! Axc8 4.fxc8A! c1V 5.Ag7#. Dörd çevrilmə və hamısı da ata! Həll bir az ardıcıl xarakter daşıyır.

472. Abdelaziz Onkoud (Fransa) [1.Vd2+? cxd2!; 1.Fxf5? (3.Fc4#) Vxg4!; 1.Axf5? (2.Tb4 (3.Fc7#) Vxg4; 1.Fc6+? fxc6]. Həlli: **1.Fd7** Fxd7 2.Vd2+! Txd2 3.Txc3 (4.Tc5#) 3...Tc2 [3...Ab3 4.axb3 (5.Tc5#) 4...Tc2 5.Txc2 (Td2#, Tc5#) 5...b1V

güllüyü və maraqlı mat finalı, özü də uzaq töcrid ilə.

472. Abdelaziz Onkoud (Fransa)

[1.Vd2+? cxd2!; 1.Fxf5? (3.Fc4#) Vxg4!; 1.Axf5? (2.Tb4 (3.Fc7#) Vxg4; 1.Fc6+? fxc6]. Həlli: **1.Fd7** Fxd7 2.Vd2+! Txd2 3.Txc3 (4.Tc5#) 3...Tc2 [3...Ab3 4.axb3 (5.Tc5#) 4...Tc2 5.Txc2 (Td2#, Tc5#) 5...b1V

güllüyü və maraqlı mat finalı, özü də uzaq töcrid ilə.